

תיזכורת: מוקד עד "מוקד"

את הדוקטוראט שלו לא קיבל ד"ר גבריאל מוקד בגין זיכרונו המצטיין. אילו עשה דוקטוראט בזיכרון, לא היה מודרו כל-יך לפרסם את מיכתבו למערכת (העולם הזה 1977) בגין יהסו למק"י, ולא יתחד מיפלגה זו עם ש"ת, תכלת-אדום או חלקים אחרים בשמאל הישראלי.

בספטמבר 73, לפני פחות משנתיים, פירסם גבריאל מוקד מכתב גלוי לעמוס עוז, חברו לתנועת מוקד כיום, ובו תקף בי-



פלגן מוקד לא ד"ר לזיכרון

חריפות את הרוב במק"י שאותם כינה "יורשי ד"ר סנה", והעיד עליהם כי "יצא מעורם למנוע כל ניסוח במצע (הבחירות) שידבר על החזרת השטחים המוחזקים תמורת השלום, תוך הסדרייביטחון ואפשרות של תיקוני-גבול לא-מהותיים. העמדה הנ"ל של הרוב במק"י תרמה לפילוג השמאל האופוזיציוני", העיר מוקד על מוקד.

הד"ר מוקד היה זה שעמל בפרך לשכנע את מוסדות מרי לשיתוף-פעולה עם ה-קבוצה שהוא השתייך אליה, "חזית הר-שמאל".

חודשיים אחרי שכתב מיכתב גלוי כזה, ואחרי שהיה מראשי רשימת מרי וחזית השמאל בבחירות להסתדרות, עבר הד"ר מוקד למוקד, ועשה כמיטב יכולתו כדי לסלק את אבנרי ואת מרי מהזירה הפרלמנטאריה.

הד"ר מוקד אינו ד"ר לזיכרון, אבל הוא זכאי לדוקטוראט מיוחד לפילוגים. תולדות חייו רצופים פילוגים והקמת קבוצות שונות ומשונות בשמות שונים ז-משונים, מ-השמאל החדש של שנת 1963, אחרי שפרש ממק"י שאליה חזר עתה, ועד ל-מ.ס.ע., ערב הצטרפותו לרשימה אחת עם מרי, ממנה פרש והתפלג מבלי שמוקד שינתה אפילו בפסיק אחד את המצע המדיני שאותו התקיף, אלכס מסיס, נידוירק

איך להדריך

בשבועיים האחרונים הוכיח אורי אבנרי שלמרות שהוא איננו נמצא בכנסת, הוא נמצא בה.

הדברים הבהירים שלו על הסדרה-בנייניים, מעל עמודי העולם הזה, על המשמר הארץ, שימשו מדריך למבולבלים, מיקדו את הבעייה וגרמו לכך שסיעות יעד ומרי קד, שהכריזו כי יימנעו מהצבעה, כינסו מחדש את מוסדותיהן והגיעו למסקנה שיש להצביע בעד ההסדר.

זה רק מראה שלא צריכים להיות בי-כנסת, כדי להשפיע על המאורעות - ואולי להיפך, יש השפעה רבה יותר לדברים שנאמרים מחוץ לכנסת. בסופו של דבר, משפיעים ההיגיון, בהירות המחיה והניתוח הפוליטי.

דבר אחד בטוח: אבנרי הסביר את ההסדר יותר טוב מכל דובריו של יצחק רבין. עובדה, הוא שיכנע גם אותי, אבירים כהן, ירושלים

קלפים במקום קליטה

הזדמן לי להיות עד למיקרה לא-נעימים, ובלתי-מתאים לעובדי-מדינה, כוונתי לעובדי הקליטה במגלה-התעופה בירגוריון. הגעתי לגמל לפגוש קרובי-מישפחה שלי, אשר עמדו להגיע ארצה כעולים חדשים. כאשר עליתי למשרדי-הקליטה בגמל-התעופה, וביקשתי לשוחח עם ראש-המיש-מרת, נאמר לי שהוא עסוק. הטלפונים שצילצלו במישרד הטרידו את הפקידה, שהייתה באותה עת עסוקה בסריגה, וכנראה משום כך היו תשובותיה גנות וחצופות - דבר שלא מתאים לשום פקיד דה, בשום מישרד ממשלתי.

ובחזר הסמוך - אדם בשם דויד, ראש-המישמרת (שנאמר לי כי הוא עסוק) הש-תעשע, יחד עם פקידים ופקידות נוספים, במישחקי-קלפים. בחזר שני היו פקידים אחרים של מישרד-הקליטה והסוכנות ה-יהודית שקועים במישחק צנוע יותר - ששיבש!

לידירי אחת העובדות במקום, מישי-חקי קלפים וששיבש מתנהלים שם דבר יום ביומו. ובנוסף למחזה המביש הזה, (הטשן בעמוד 10)

אי - איש-השנה



צייר ברנשטיין לא מביע דעות

פרס וציפון להתנהגות של אדם בעל הכרה ומיטען קצת תרבותי. אבל בי-ימים טרופים ואכזריים אלה, "גבורה" היא להישאר כמו שהנני. א גוט יאר,

מוישעידע ברנשטיין, תל-אביב

זיכרון הנבנות

אי - איש-השנה

קצת במאוחר, אבל בכל-זאת, אולי תצחקו, תגידו טיפש, אנזכי, חוצפן, אבל זהו - כאיש-השנה אני מציע את עצמי. כן, את עצמי, ולמה? השנה לא רבתי עם איש, להיפך - השלמתי עם רוב אותם שהייתי איתם ביחסים מתוחים. לא עשיתי סקנדלים, לא כתבתי מחאות למערכות-העיתון-נים, שילמתי את מיסי כסדור, לא ניתי-קו אצלי את הטלפון או את החשמל. פתרהאשפה אצלי נקי להפליא, עם השכנים אני ביחסים מצויינים, בעלת-הבית מעריצה אותי, לא רבתי עם אשתי, שום שוטר לא עשה לי רפורט (אין לי מכונת...) רוב השנה קראתי סיפורת יפה, שירה, והרביתי לראות כימעט את כל הצגות התיאטרון והקול-נוע הטובות.

במשך השנה הרביתי גם לצייר את נושאי, וערכתי גם תערוכה. הוצאתי ספר שירי באידיש במהדורה יפה וממודרת. אני משתדל לא להתערב בפוליטיקה, קורא גם עיתונים (בתוכם העיתון המושמץ...), לא מביע דיעות, ועוד כמה מעלות טובות של אזרח העיר.

תגידו בוודאי, ואני יודע, שלא מגיע



העולם הזה, שבועון החדשות הישראלי. המערכת והמינהלה: תל-אביב, רחוב גורדון 3, טלפון 03-243386. תאריך: 136. מען מברקי: עוהמפרסם: מורדס ב"הדפוס החדש" בע"מ, תל-אביב, רחוב כ"ך אביגדור. הפצה: "גד" בע"מ. גלופות: "צינקוגרפיה כספי בע"מ". העורך הראשי: אורי אבנרי. המוציא לאור: העולם הזה בע"מ.

לות את סיבות מותו של העתון במה שהם כינו "הפרחת ברווזים עתונאיים". כדוגמה לכך, היו אותם אנשים מבי-אים במשך שנים את הכותרת הראשית שהתפרסמה בדף ב-25 ביוני ושהכריזה: נאצר ניסה להתאבד!

תוכן הידיעה היה כדלהלן:

הוא הסוד הכמוס ביותר במרחב. הוא הגיע אמש מפאריס. מפי אישיות מוסמכת שחזרה זה עתה מקהיר. אולם אין אישור-לידיעה ממקור אחר.

לפי אותה אישיות, ניסה ג'מאל עבד אל נאצר להתאבד, מיד אחרי ששידד את הודעת ההתפטרות המפורסמת שלו ב-1957 וויזיה ובדיו של מצריים. הוא עשה זאת באמצעות רעל. עוזריו המקורבים גילו את הדבר בעוד מועד. הרופאים שהוחשו לביתו הצילו את חייו.

דבר ההתאבדות זרם עוד באותו ערב בצמרת השלטון וגרם לתגובה רגשית עמוקה ומחירה. מאכן הסיגנון הרגשני שבו שידרו ראשי השלטון והשדרנים את הקריאה הפאתטית להחזרת נאצר לשלי-טון. דבר ההתאבדות נודע ברמזים בדרג רחב יותר כאשר לא הופיע עבד אל נאצר למחרת היום, כמובטח, באסיפת מועצת האומה.

היתה זו ידיעה בלעדית, שלא פורסמה, אפילו ברמ, באף עתון אחר בעולם. היא הגיעה אלינו, כאמור, בטלפון מפאריס. לא היתה שום דרך לבדוק את מתימני-תה, אולם האישיות שדיווחה לנו על כך נראתה לנו מספיק מהימנה כדי להמר על המידע שמסרה.

כיוון שדף היה העיתון היחיד שפירסם ידיעה זו והיא לא מצאה אישור בכל פירסום אחר, היא נראתה לרבים כברווז עתונאי, שהומצא במערכת העולם הזה. במשך שנים עדיין המשיכו בחוגי העתון-נאים להתלוצץ על חשבון דף בגין או-תה כותרת על נסיון ההתאבדות של נא-צר. היתה זו דוגמא קלאסית למצב, בו לא היתה לנו שום דרך להתגונן ולהו-כית את אמיתות הידיעה.

לפני כשבועיים, פורסמה בעתונות ה-ישראלית ידיעה קטנה, שהופצה ברהבי העולם על ידי סוכנות הידיעות הבינ-לאומית רויטר. הידיעה, שכללה מילים ספורות בלבד, אמרה: "פרשן מצרי כתב אתמול, כי נשיא מצרים ג'מאל עבד אל נאצר, ניסה להתאבד בטביעה אחרי תבו-סת מצריים במלחמת ששת-הימים. סאלה גאודת, סגן יו"ר השבועון הקהירי אל מוסוואר, כתב בעתונו, כי נאצר ויתר על כך לאחר מכן, כאשר נערכו ההפגנות שדרשו ממנו לחזור בו מהתפטרותו."

להוציא את ההבדל בקשר לצורת ניי-סיון ההתאבדות - "רעל" בדף ה-17 "ע"ה" באל-מוסוואר - היתה הידיעה בי-שבועון המצרי הרשמי וזה לנוסח של דף. שמונה שנים הם זמן ארוך, אולי ארוך מדי, כדי לאמת ידיעה. אולם למרות האיחור הרב, הרגשנו למיקרא אותה יד-עה באל-מוסוואר, מעין תחושת הקלה. היה זה אישור מאוחר לכך, שחושנינו העתונאיים לא הטעו אותנו, גם כאשר לא היתה כל אפשרות שהיא לאמת סקופ בינלאומי ולאשר אותו לפני הפירסום.

איננו סבור שיש עוד עתון אחד בישראל, שהחומר הכתוב המתפרסם מעל עמודיו, אינו משקף למעשה את מלוא העבודה העתונאית של כתבו כמו העו-לם הזה. רוב עבודתם של כתבי העתונים האחרים כרוכה בסיקור מאורעות שטי-

איננו סבור שיש עוד עתון אחד בישראל, שהחומר הכתוב המתפרסם מעל עמודיו, אינו משקף למעשה את מלוא העבודה העתונאית של כתבו כמו העו-לם הזה. רוב עבודתם של כתבי העתונים האחרים כרוכה בסיקור מאורעות שטי-

Advertisement for 'נאצר ניסה להתאבד!' (Nasser tried to commit suicide!) with a photo of Nasser and text.

הכותרת ב"רף" 25.6.67 אישור באיחור

פיים, בכיסוי תחומי חדשות קבועים, באי-סוף חומר רקע, תגובות ודברי פרשנות. בהעולם הזה, בצד העבודה השיגרתית הזו, נמצא הכתב במירדף מתמיד אחרי מה שמכונה סקופים. אלא שחלק ניכר מהסקופים הללו - ידיעות בלעדיות שלא פורסמו קודם לכן בשום עיתון אחר - אינו רואה אור לעולם. רבים מהסיפור-רים קשה למצוא אימות או אישור והם נגנזים. סיפורים אחרים מיתגלים במהלך התקופה כמופרכים מעיקרם, אחרי שהוש-קעו בהם עשרות שעות עבודה.

איננו חושב שתהיה זו הגומה לומר, שהתוצר העתונאי השבועי של כתב בי-מערכת זו, הוא רק כשליש מכמות העבר-דה שמכונה סקופים. אחד ובבדיקת ידיעות וסיפורים שאינם מגיעים אל דפי העתון, רק לעיתים רחוקות מסתכן העולם הזה בפירסום מידע שלא נבדק ולא אושר, לפחות בחלקו. אחד המקרים הבולטים של פירסום כזה אירע לפני שמונה שנים. היה זה ימים מעטים אחרי מילחמת ששת-הימים. באותם ימים הוציאו עורכי העולם הזה לאור עתון יומי, שגולד עם פרוץ המלחמה, ושנשא את השם דף. דף, המוסף היומי של העולם הזה, שבק-חיים אחרי מיספר חודשים בשל סיבות-תקציביות בעיקר. אולם היו שניסו לת-

תמונה